

** *		
20:28	19:07	י-ם
20:31	19:31	ת"א
20:32	19:20	חיפה
20:28	19:29	ב"ש

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הסיפור

י"ב בתמוז – חג של עוז ומסירות נפש

י"ב תמוז הוא יום הולדתו של הרבי הקודם, הרבי הריי"צ, והוא גם חג הגאולה שלו. הוא אמר שחג זה הוא חג של עוז, של מסירות נפש. כך אביו, הרבי הרש"ב, הכין אותו למסירות הנפש שחוגגים ביום הזה מאז היותו נער, עם הפסוק "חגרה בעוז מתניה" והפסוק "הוי' עז לעמו יתן". זה העוז הנצרך כדי לעמוד בתוקף מול הכחות המעכבים, עד כדי מסירות נפש בפועל ממש.

מיד כשעצרו את הרבי, כאשר הוא נכנס לכלא,

הוא היה צריך לקבל

החלטה איך הוא מתייחס

לאלה שאסרו אותו. הוא

קבל החלטה חזקה מאד,

שהוא לא מתייחס אליהם

בכלל, כלומר, שהוא לא

נותן להם שום מציאות

כלל וכלל, אלא שהם 'אין

ואפס ממש'. בין אלה שהם 'אין ואפס ממש' היו גם

יהודים, גם יהודים שהם צאצאים של חסידים, אבל

המערכת, אלה שפועלים נגדו, הם 'אין ואפס ממש'.

קוראים לרבי בעל הגאולה יוסף-יצחק. יש לו את

הבחינה של יוסף הצדיק, "צדיק יסוד עולם", "יוסף

הוי' לי בן אחר" – הכח להחזיר יהודים בתשובה, לקחת

אחד שהוא בצד ה"אחר" לגמרי ולעשות ממנו "בן".

יש לו גם את השם השני, **יצחק**, לשון **צחוק** – "צחק

עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי" – אבל יש בו גם

פחד ("פחד יצחק"). גם בצחוק יש כמה בחינות: יש

צחוק ושעשועים; יש צחוק שעל דרך "יושב בשמים

ישחק", שצוחקים עליך שאתה אין ואפס ממש, והסימן

ש"אין ואפס" שזה יצחק. יצחק הוא ספירת הגבורה

ויוסף ספירת היסוד. יצחק עולה ח פעמים הוי' ב"ה

– שמונה הוא למעלה מהטבע. כשאדם מקבל גבורה

ועוז של יצחק הוא יכול באמת לצחוק על הקליפות. לא

מתואר שהרבי ריי"צ צחק בפה מלא על אלה שעצרו

אותו, אבל הוא כן שידר להם, בפה מלא, ש'אתם אין

ואפס ממש'.

אם כן, הסיפור של המאסר הוא בנין המלכות

מהגבורה. היכולת 'להסתכל בפנים' באקדח של מי

המשך בעמ' הבא

אוצר הפרשה

בלעם וברק – עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא

בפרשת בלק פוגשים בשנים שרוצים לקלל את עם ישראל – בלק ובלעם. יש הרבה רמזים בשמות שלהם. קודם כל, שניהם מתחילים באותיות בל, שאפשר לקרוא גם בל (במובן של שלילה) וגם בל, שם העבודה-זרה של בבל. מה ההבדל ביניהם? כתוב שבלק, מלך מואב, הוא בחינת מלכות, כנגד ה תתאה, ובלעם הוא כנגד אמא, ה עילאה, והקשר ביניהם הוא בסוד "הא [תתאה] בהא [עילאה] תליא".

בינה ומלכות הן עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא – בלעם הוא במקום של עלמא דאתכסיא ובלק הוא כנגד עלמא דאתגליא. כתוב שבלק היה קוסם יותר גדול מבלעם, יותר גרוע ממנו – דווקא בלק זיהה את המקום בו עתידה להפרץ פרצה בישראל, בעוד בלעם ידע לכוון את הזמן בו ה' זועם. היחס בין זמן ומקום גם הוא יחס שבין עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא. כתוב שבלעם הוא בלי-עם, אין לו זהות של עם, הוא אוניברסלי. לעומתו, בלק הוא יותר ספציפי, יותר מוגדר, מלך של אומה מסוימת. גם זה מעיד על היחס של עלמא דאתכסיא, שהוא נעלם, לא-מוגדר, בלי זהות, לעומת עלמא דאתגליא הברור והספציפי.

הבעל שם טוב מסביר, לפי הביטוי "מי זאת עולה מן המדבר", שכל העבודה שלנו היא לחבר את ה"מי" ואת ה"זאת", את עלמא דאתכסיא עם עלמא דאתגליא. העבודה הזו קשורה להסבר של הבעל שם טוב לעוד פסוק, "חכם לב יקח מצות", לפיו בכל מצוה יש את המעשה בפועל ואת הכוונה הפנימית, שגם היא מצוה, ו"חכם לב" צריך לחבר אותן יחד. כנגד הבחינות האלה בקדושה יש את בלק ובלעם, שמתחברים לבטל אותנו מהמעשה והכוונה – שאדם לא יעשה מצוות בפועל וגם לא יכוון כוונות גדולות.

(ט' תמוז פ"ד)

אוצר קצר

השראת השכינה תלויה בהלכות שכנים

אמר רבי יוחנן דאמר קרא 'וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו'. מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים זה לזה, אמר ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה". רואים, אם כן, שהשראת השכינה בישראל שייכת להלכות שכנים. כאשר כל אחד הוא "שכן טוב" גם ה' רוצה להצטרף לשכנות הזו – "ושכנתי בתוכם". בפרט תלויה השראת השכינה בצניעות שבהלכות שכנים, כפי שמצינו גם לאידך גיסא, שחוסר צניעות במחנה (שכנות קרובה במיוחד) מסלק את השכינה – "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך".

בפרט תלויה
השראת
השכינה
בצניעות
שבהלכות
שכנים

אוצר הפתגם

הקב"ה משוחרר לגמרי מכל החוקים, אבל הוא חקק חוקים במציאות והוא מתייחס אליהם ברצינות – צריך להרגיש משוחרר מכל החוקים, אבל גם לדאוג שהדברים יסתדרו לפי החוק. הדוגמה לכך היא הרבי הרי"צ, שפעל ללא חת נגד כל המשטר ברוסיה, במצב של פיקוח נפש, אבל טרח להדגיש תמיד שכל הפעילות שלו היא לפי חוק. מי שלא פוחד להיות לא חוקי גם לא פוחד להיות חוקי. (י"ח אדר תשפ"ג)

המשך מ'אוצר הסיפור':

שרוצה לירות בך ולומר שאיני מפחד מהצעצוע הזה – צעצוע כמו שעשוע – זו בחינה של יצחק, של צחוק ושעשועים. משם היכולת לומר ש'זה צעצוע, אני לא פוחד ממנו, ולהיפך – אני משתעשע וצוחק על הצעצוע – שעשוע שלך, מבטל את המציאות שלו לחלוטין'.

יש הרבה סיפורים איך העוז של הרבי בא לידי ביטוי בכלא. כל סיפור הוא מאד יקר, וגם במשך כל השנים, הרבי אמר שצריך להעלות זכרונות. למה הרבי הרי"צ נאסר? מה הוא עשה נגד החוק? הוא טען כל הזמן שהוא לא פועל נגד החוק בכלל, שכל מה שהוא עושה מותר לעשות. בכל אופן אסרו אותו. למה? כי הוא דאג להקים בכל מקום ומקום במסירות נפש חדרים שילדים קטנים, תינוקות של בית רבן שכל העולם קיים על הבל פיהם, לומדים בהם תורה על טהרת הקדש. הוא מאד דאג לכך, והתבטא שזו עבודה מתוך גישה של "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש" – הענין שלי בתור רבי של חב"ד הוא לגלות את תורת החסידות, אבל כשאין מי שידאג לבסיס של היהדות, חדרים, בפרט שצריך לשם כך מסירות נפש בפועל ממש, אז אני צריך לעשות זאת. דבר ראשון הוא הקים חדרים, ודבר שני הוא הקים מקוואות – שבכל קהלה יהודית תהיה מקוה כשרה. הוא הסביר שעל שני הדברים האלה עומד בית ישראל, על החדרים ועל המקוואות.

על שתי הפעולות האלה במסירות נפש נגזר עליו גזר דין מות, ורק בנסי נסים הוא התבטל והתחלף – קודם רצו לתת לו עשר שנים בסיביר עם עבודת פרך, אחר כך שלש שנים בגלות, ובסוף שחררו אותו לגמרי בחסדי ה' יתברך, ביום הזה, י"ב-י"ג תמוז. בעצם הודיעו לו על המרת העונש לשלש שנים בגלות ביום חמישי, ר"ח תמוז, ואמרו שהוא צריך לקחת רכבת לאותה עיר, קאסטרמה. הוא שאל אותם כמה זמן לוקחת נסיעת הרכבת, מתי הוא יגיע לשם, ואמרו שהוא יגיע ביום השביעי, בשבת. הוא אמר שבשום פנים ואופן הוא לא יסע בשבת. אף על פי שההשאות עוד רגע במקום בו הוא היה היתה סכנת מות, סכנת חיים, הוא העדיף להשאר עוד שלשה ימים בכלא, עד יום ראשון, כדי שלא יצא ויסע למקום החדש בשבת (אף שפיקוח נפש).

ברגע שנודע לו שהוא נוסע לגלות שם הוא שלח, כמו שכתוב "ואת יהודה שלח לפניו... להורת לפניו גשנה" – "לתקן לו בית תלמוד" – כך הוא שלח לשם את אחד מגדולי החסידים שלו, שעוד לפני שהוא מגיע לשם ייסד שם חדר של ילדים קטנים ויתקן את המקוה ההרוס באותו מקום. כלומר, הוא דאג שיעשו בדיוק אותם דברים עליהם גזרו עליו גזר דין מות. תוך כדי ששולחים אותו לגלות הוא ממשיך בפשטות בפעולותיו, כי הצד המנגד הוא אין ואפס ממש. הוא ממשיך באותו תוקף של מסירות נפש, בריש גלי, באותן פעולות. אף אחד בעולם לא היה עושה כך. עכשיו אתה ניצלת, בנס, מזה שעשית כך וכך, ועוד לפני שהוא נוסע לשם אתה כבר שולח חסיד שיעשה חדר ויתקן את המקוה שם. כל זה עוז – "אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי כי עז לאלהים".

(י"ב תמוז ע"ג)